

UCA ALLAHIN

MƏXLUQATI ÜZƏRİNDƏ
TƏFƏKKÜR ETMƏK

Əbu أبو زيد
ZEYD
Habibli

Allahın Zatı və Zatının mahiyyəti barədə düşünmək əbəs, mənasız və faydasız bir şeydir. Çünki Allah sənin Özün barədə düşündüyün hər şeydən bəri və Ucadır. Üzərində düşünölməsi tələb olunan şey Allah Zati deyil, Onun ayələridir.

Onun ayələri isə iki növdür:

Şəri ayələr, yəni Qurani-Kərim. Kövni ayələr, yəni yaratdığı məxluqatı.

Deməli, bəndələrə vacib olan Uca Allahın kövni və şəri ayələri üzərində təfəkkür etmələridir. Rəbbimizin bizə əmr etdiyi və bizdən istədiyi də məhz budur. Uca Allah buyurur: **“Bu mübarək Kitabı, insanların onun ayələrini düşünüb anlaması və ağıl sahiblərinin də ondan ibrət götürməsi üçün sənə nazil etdik”** (Sad: 29);

“Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-birilə əvəz olunmasında ağıl sahibləri üçün dəlillər vardır. O kəslər ki, ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı yad edir, göylərin və yerin yaradılışı barədə düşünür və deyirlər: “Ey Rəbbimiz! Sən bunları əbəs yerə xəlq etməmişən. Sən pak və müqəddəssən. Bizi Cəhənnəm odunun əzabından qoru!” (Ali-İmran: 190-191);

“Həqiqətən də, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində, insanlara fayda verən şeylərlə yüklənmiş halda dənizdə üzən gəmilərdə, Allahın göydən endirdiyi, onunla da ölmüş torpağı diriltiyi suda, Onun bütün canlıları yer üzünə yaymasında, küləklərin istiqamətinin dəyişdirilməsində və göylə yer arasında ram edilmiş buludlarda, başa düşən insanlar üçün dəlillər vardır” (Əl-Bəqərə: 164)

Allahın şəri ayələri və yaratdığı məxluqatı üzərində düşünmək, təfəkkür etmək insanın Rəbbinə qarşı bağlılığının möhkəmlənməsinə və imanının artmasına səbəbdir. Misal olaraq, insanın ana bətnində bir damla sudan necə yaradıldığını bir düşün!

“Qoy insan nədən yaradıldığına bir baxsın!” (Ət-Tariq: 5)

İndi isə özünə bax və bir anlıq həmin nütfə ilə indiki halını müqayisə et, aradakı fərqi və bütün bu illər ərzində necə formalaşdığını bir düşün!

“Sonra insanı nütfə halında möhkəm bir yerdə (ana bətnində) yerləşdirdik. Sonra nütfədən laxtalanmış qan, daha sonra o qandan bir parça ət yaratdıq, sonra isə o bir parça ətdən sümüklər yaratdıq, sonra da sümükləri ət ilə örttdük. Daha sonra onu başqa bir məxluq olaraq xəlf etdik. Yaradanların ən yaxşısı olan Allah necə də mübarəkdir!”

(Əl-Muminun: 13-14)

Sənə görə gözleri, eşidən qulaqları, yürüyən ayaqları, tutan əlləri, danışan dili, döyünən qəlbi bəxş edən, səni insan olaraq gözəl və mükəmməl bir şəkildə yaradan Rəbbini, Onun qüdrətini və sənə qarşı olan mərhəmətini bir xatırla!

“Məgər ona iki gözü, bir dillə iki dodağı Biz verməmişikmi?”

(Əl-Bələd: 8-9)

"Sənə qarşı olan mərhəmətini bir xatırla", –dedim, çünki ana bətnindən dünyaya hələ təzə qədəm qoymuşdun, nə yeyəcəkdin, nə içəcəkdin? – deyə bir problemin də yox idi; belə ki, hələ sən dünyaya gəlməmişdən öncə artıq ruzun hazır vəziyyətdə səni gözləyirdi: ana südü! Bütün həyatı boyunca bir damla belə südü olmayan ananın sinəsi indi səni gözləyən süd ilə dolmuşdu. Nə "təsadüf", elə deyilmi!? İstəsən sənə başqa bir "təsadüf" də göstərim: qida və nəfəs borusu! Belə ki, qidanın ötürüldüyü yemək borusunun yanında havanın ciyərlərə çəkildiyi başqa bir boru – nəfəs borusu var. Lakin burada mühüm bir məqam var. Əgər çeynənmiş qida hər hansı bir səhv nəticəsində yemək borusuna deyil, nəfəs borusuna düşərsə, bu hal insanın ölümünə belə səbəb ola bilər. Hər şeyi ən gözəl və mükəmməl bir şəkildə yaradan Rabbimiz nəfəs borusunun üzərində kiçik bir toxumadan ibarət olan bir maneə (qapaqcıq) yaratmışdır ki, nəticədə də insan udqunarkən həmin nəfəs borusu özü-özlüyündə bağlanır.

Məhz bunun sayəsində yemək yeyərkən, su içərkən, udqunarkən nəfəs borusuna nəinsə keçməsinin qarşısı alınmış olur. Udqunmadan dərhal sonra isə bu qapaqcıq yenidən əvvəlki halına qayıdır və beləliklə, nəfəs borusundan hava keçir. İstəsən bunu özün də təcrübədən keçirə bilərsən. Udqun və udqunduğun anda nəfəs almağa çalış, gör heç nəfəs ala bilirsənmi? Gündəlik həyatda heç bir insanın yemək yeyərkən onu belə bir təhlükənin gözlədiyindən xəbəri belə yoxdur. Heç bir insan "əgər yediklərim nəfəs borusuna keçərsə...", yaxud da "görəsən qapaqcığım fəaliyyət göstərirmi, məni boğulmaqdan qoruya biləcəkmi?", – deyə bir narahatçılıq keçirmir.

Ehtimal ki, bir çox insanın da bu yazını oxuyana qədər boğazındakı qapaqcığın varlığından və ya əhəmiyyətindən xəbəri belə yox idi. Lakin qapaqcıq var və hər an, elə bir neçə saniyə əvvəl sən udqunarkən də həyatının qorunmasına vəsilə oldu. Burada başqa bir "təsadüf" də var. Körpələrdəki qapaqcıq sistemi yetkin insanlarda olandan fərqli şəkildə fəaliyyət göstərir. Körpələrdəki bu qapaqcıq yetkin insanlarda olandan daha yuxarıda yerləşir və beləcə udqunarkən nəfəs borusunun bağlanmağına da ehtiyac olmur. Bunun sayəsində körpə nəfəs alıb-verərkən rahatlıqla ana südü əmə bilir.

Həmçinin bu zaman körpələr həm ana südü əmir, həm nəfəs alır, həm də ağlayır, üstəlik boğulmaq təhlükələri də olmur. Bir sözlə, mövzunu çox uzatmaq və insanın qida sistemi, görmə və eşitmə sistemi, digər daxili və xarici orqanları barədə də danışmaq olar.

Lakin düşünürəm ki, aqıl və arif adamlar üçün bir işarə də kifayətdir.

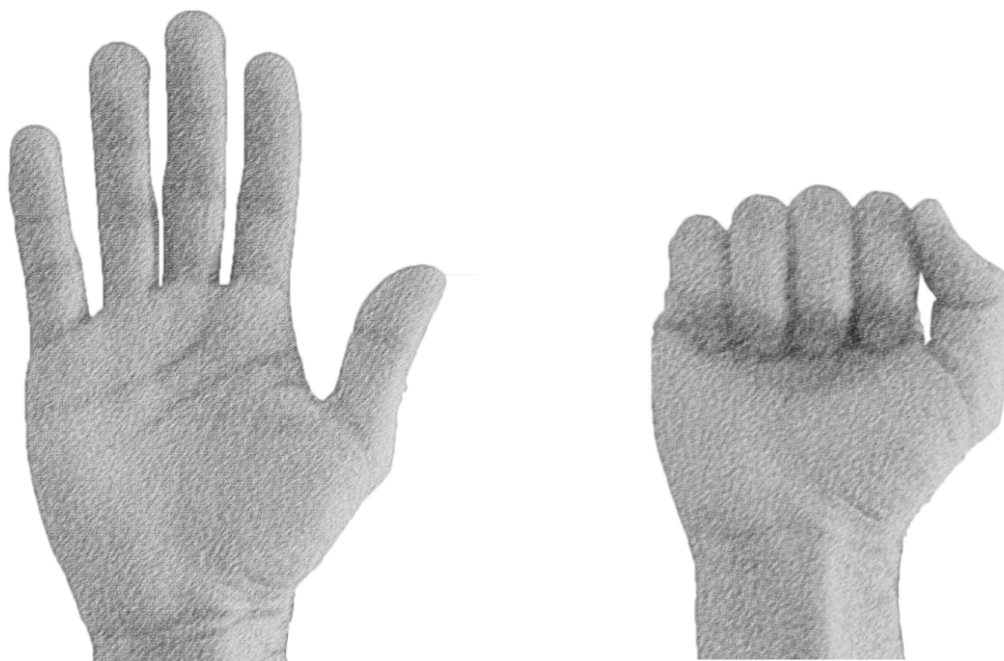
Uca Allah buyurur:

"Sizin öz varlığınızda da dəlillər vardır. Məgər görmürsünüz?"

(Əz-Zəriyət: 21)

Uca Rəbbimiz insanın xilqətində nəinki zəruri olan ehtiyaclarını, hətta insanın həyatı üçün zəruri bir əhəmiyyət kəsb etməsə də, onun gözəlliyi üçün olan xüsusiyyətləri belə hesablamışdır. Bir anlıq insanın qaşsız, kipriksiz və ya saçsız halını düşün. Yaxud sahib olduğun burunun üçün üzündə olduğu indiki yerindən başqa bir yer axtar.

Əlini aç və ovucunun içi sənə tərəf olduğu halda barmaqlarına və aralarındakı uzunluq-qısalıq fərfinə bax, sonra isə barmaqlarını ovuc içinə doğru qatla və hamısının necə bərabər səviyyəyə gəldiklərinə fikir ver.

“Biz insanı ən gözəl şəkildə yaratdıq!” (Ət-Tin: 4)

Bütün bunlar tək-cə “insan” adlı ilahi bir möcüzənin ətrafında danışılan həqiqətlərin az bir qismidir. Digər varlıqlar, nəbatat və heyvanat aləmi, göylərin və yerin dərinlikləri, bizə bəlli olan və olmayan digər məxluqlar... Düşündükcə insanı sanki bir vahimə və dəhşət bürüyür.

“Məgər onlar dəvənin necə yaradıldığını, göyün necə yüksəldiyini, dağların necə sancıldığını və yerin necə döşədildiyini görmürlər?”
(Əl-Ğaşiyyə: 17-20)

Suda yaşayan, havada süzən, quruda gəzən; iki və dörd ayaqlı, yaxud ayaqsız olub sürünən bu qədər müxtəlif şəkillərdə canlılar xəlq edən Allah nə qədər mübarəkdir!

Uca Allah buyurur:

“Qoy insan öz qidasına bir baxsın!” (Əbəsə: 24)

Gəlin bütün qidaların anası sayılan çörəyin özül mayası olan buğdanı, taxıl zəmilərini xatırlayaq. Sünbül üzərindəki uzun tikanları hər birimiz görmüşük. Bax elə bu tikanların sayəsində sən və mən çörək tapa bilirik. Əkinçi öz üzərinə düşəni edib, evində dincəlir, heç xəbəri də yoxdur ki, taxıl zəmilərində olan buğdanı, onu yemək istəyən quşların hücumundan qoruyan, quşun gözüne, bədənində batmış sünbül tikanlarıdır. Fikir ver, ey nankor və cahil insan! Bu qidanı sənə nemət olaraq bəxş edən və üstəlik verdiyi nemətini sənə üçün qoruyan da Allahdır. Sən isə...

“Həqiqətən, insan Rəbbinə qarşı çox nankordur.” (Əl-Adiyat: 6)